

PM 2021:10

Analys och utvärderingar av ekonomiska stöd till företag under coronapandemin

En sammanställning av tillgängliga analyser och utvärderingar av coronastödets effekter på näringslivet i olika länder.

Dnr: 2021/5

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Studentplan 3, 831 40 Östersund

Telefon: 010 447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Ulf Tynelius

Telefon: 010-447 44 14

E-post: ulf.tynelius@tillvaxtanalys.se

Förord

Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att analysera och utvärdera statens insatser för att stärka Sveriges tillväxt och näringslivsutveckling. Syftet med den kunskap som vi utvecklar är att den ska användas för att effektivisera, ompröva och utveckla politiken. Vi utvecklar även analys- och utvärderingsmetoder.

Coronakrisen är på flera sätt en speciell händelse. Till skillnad från andra ekonomiska nedgångar i modern tid har den sitt ursprung i en pandemi. De statliga insatserna riktade mot svenska företag har också varit ovanligt omfattande.

Det är viktigt för beslutsfattare att dra lärdomar och bygga upp kunskap från hanteringen av den nuvarande krisen så att förbättringar kan göras inför en eventuell ny kris av liknande slag. Som en del i ett lärande gav regeringen i 2021 års regleringsbrev Tillväxtanalys i uppdrag att påbörja en strukturerad uppföljning och utvärdering av de ekonomiska stöden riktade till företagen med anledning av coronapandemin.

Den här kartläggningen av analyser och utvärderingar av ekonomiska stöd till företag under coronapandemin utgör en delstudie i Tillväxtanalys regeringsuppdrag "Uppföljning av stöd till näringslivet med anledning av den pågående pandemin". Studien är skriven av Ulf Tynelius.

Östersund i juni 2021

Sverker Härd, gd, Tillväxtanalys

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	4
Summary	5
1. Inledning.....	6
1.1 Fokus på utvärderingar och analyser av effekter	6
1.2 Metod.....	7
2. Utvärderingar av stöd.....	9
2.1 Identifierade utvärderingar	10
3. Analyser av stöd	13
3.1 Svenska analyser	13
3.1.1 Identifierade svenska analyser	13
3.2 Internationella analyser.....	15
3.2.1 Identifierade internationella analyser.....	17
4. Nationella initiativ till analys- och utvärderingsarbete i de skandinaviska länderna	23
4.1 Sverige	23
4.2 Finland.....	23
4.3 Norge	24
4.4 Danmark.....	25
Reflektioner.....	27
Referenser	28

Sammanfattning

Regeringar världen över har på kort tid fattat beslut om omfattande stöd för att lindra de ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin. För svenskt vidkommande har riksdag och regering fattat beslut om direkta ekonomiska stöd till företag som överstiger 100 miljarder kronor. Till det ska läggas utökade kreditgarantier och lån på över 230 miljarder liksom uppskov med inbetalningar av skatter på drygt 40 miljarder kronor. Stöden har varit omfattande och dessutom utformats och implementerats under stark tidspress.

När vår kartläggning görs pågår ännu pandemin. Det är därför för tidigt att veta vilka effekter stöden har haft. Vi har så långt det har varit möjligt sammanställt olika länders tillgängliga analyser och utvärderingar av stödets effekter.

Som visas i kartläggningen finns en del tidiga ansatser till utvärderingar. Det finns också analyser som innehåller värderande inslag, eller som för principiella diskussioner om stödets utformning och dess potentiella effekter.

Vi har identifierat några större återkommande frågor. En är hur stöden kan utformas så att de träffar långsiktigt livskraftiga företag och inte företag som saknar långsiktig överlevnadsförmåga. Frågan handlar om att hitta en balans där i grunden sunda företag kan ges stöd för att övervintra samtidigt som en nödvändig strukturomvandling inte fördröjs. Det tycks vara en stor heterogenitet bland de företag som drabbats. Att inrikta stöd mot enskilda branscher kan därför vara ett för trubbigt sätt att rikta in stöden. Det är stora frågor som inte har några enkla svar.

En annan stor fråga är farhågan om att vissa i grunden sunda företag kan stå inför kommande svårigheter då de uttömt sina finansiella tillgångar och dragit på sig en överskuldssättning, antingen genom ökad upplåning och/eller uppskjutna inbetalningar såsom moms- och skatteinbetalningar.

Vår kartläggning innehåller även en kort beskrivning av hur våra skandinaviska grannländer arbetar med att bygga upp kunskap om vilka effekter stöden har haft. Särskilt Finland förefaller ha tagit initiativ till ett ambitiöst analys- och utvärderingsarbete.

Summary

Over a short period of time, governments across the world have introduced comprehensive subsidies to mediate the economic effects of the coronavirus pandemic. In Sweden, the government has passed decisions on direct financial grants to firms exceeding 100 billion SEK. In addition, credit guarantees and loans amounting to over 230 billion SEK have been granted, as well as interest free tax deferrals of around 40 billion SEK. Sweden has thus allocated substantial economic support to the Swedish business community. The subsidy programmes have been designed and implemented under considerable time pressure.

At the time of publication, the pandemic is still ongoing and, accordingly, it is too early to determine what effects the subsidies may have had. In this study, Growth Analysis has mapped the existing analyses and evaluations of the effects of the support measures. The overview includes both Swedish and international studies.

We have identified some impact evaluations in an early stage, as well as a number of studies involving a theoretical discussion on the design of the subsidies and their potential effects. However, it is important to note that more time must elapse before rigorous evaluations of the support measures' effects can be conducted. This is due in part to data availability, but also to the fact that the long-term effects of the subsidies can only be measured after the pandemic.

There are a number of recurring issues discussed in the analyses and evaluations identified in our study. A central question is how the subsidies can be designed to target viable firms, while avoiding subsidising firms that lack potential for survival in the long term. There is a balancing act between ensuring that sound and viable firms are given the support they need to survive the pandemic, while at the same time maintaining the impetus to necessary structural transformation. There are no easy solutions to this complex challenge. Another important issue raised in the analyses is a concern that fundamentally viable firms may find themselves in difficulty in the future as they may have depleted their financial assets and taken on an unsustainable level of debt - through loans or tax deferrals - during the pandemic. We have also observed a discussion that public subsidies should not be offered for too long a period of time, as this can also hinder necessary structural transformation. At the same time, some analyses indicate that further subsidies for some firms may be needed, especially for those that have been hardest hit by the pandemic and by the various restrictions implemented to slow the spread of the virus. There is a high level of heterogeneity in which firms have been affected. Thus, a policy of directing support to specific branches may be too blunt.

We also include a short description of ongoing work in Sweden's neighbouring countries to study and learn more about the effects of the various subsidies. Finland, in particular, has initiated an ambitious evaluation plan.

1. Inledning

Sverige har, liksom de flesta andra länder, infört massiva ekonomiska stöd för att lindra effekterna av corona-pandemin. Stöden har riktats till olika målgrupper. Det handlar exempelvis om förstärkta ekonomiska stöd till kommuner och regioner, stöd som riktar sig till enskilda i form av slopad karensdag och höjda ersättningar i a-kassan, stöd riktade till kultursektorn och civilsamhället och inte minst ekonomiska stöd riktade till näringslivet. Den här kartläggningen avgränsas till statliga ekonomiska stöd som är riktade till näringslivet.¹

De statliga stöden infördes under stark tidspress under våren 2020 och har därefter kompletterats och justerats efter hand. Pandemin pågår ännu under sommaren 2021 och det är därför svårt att veta vilka effekter de införda stöden haft för svensk ekonomi. Det finns en osäkerhet om när smittspridningen avtar och livet i någon mån kan återgå till ett mer normalt läge. Det är också för tidigt att veta vad det nya normala visar sig vara, det vill säga i vilken mån pandemin medför långsiktiga förskjutningar i efterfrågan på olika varor och tjänster. Vi befinner oss därför i ett för tidigt skede för att kunna utvärdera effekter av de ekonomiska stöden. För att kunna utläsa mer långsiktiga effekter bör det ha gått åtminstone två till tre år efter att pandemin någorlunda lagt sig.

I den här kartläggningen har Tillväxtanalys ändå påbörjat en insamling av befintliga analyser och utvärderingar av de ekonomiska stöden riktade till näringslivet. Vår bedömning är att det finns ett värde av att spana efter vad som är gjort och, i mån av möjlighet, vad som kan vara på gång. Syftet med kartläggningen är att identifiera och sammanställa befintliga analyser och utvärderingar av de ekonomiska stöden. Vår förhoppning är att kartläggningen kan inspirera till diskussioner och vidare analyser om hur stöd kan utformas för att stödja livskraftiga företag och samtidigt bejaka anpassning och omställning. Vi bedömer också att kartläggningen innehåller intressanta metodansatser för att få tidiga indikationer på corona-krisens konsekvenser, och stödets effekter, för olika grupper av företag och sysselsatta. Det handlar om datakällor som redovisas i realtid.

Vi vill poängtera att kartläggningen inte ska läsas som en fullständig inventering av analyser och utvärderingar. Det ligger i sakens natur att det inte är görligt att fånga allt som är skrivet eller planerade studier. Vi kan konstatera att det finns ett stort forskningsintresse, och stor produktion, av analyser på området vilket gör att det ständigt kommer nya rapporter och vetenskapliga artiklar. Tillväxtanalys avsikt är därför att senare uppdatera de exempel som lyfts fram i denna kartläggning.

1.1 Fokus på utvärderingar och analyser av effekter

Vår ingång är att försöka fånga artiklar och rapporter som analyserar eller utvärderar effekterna av de nationella ekonomiska stöden till näringslivet. Det finns gott om material som beskriver hur pandemin påverkar ekonomin. Det handlar bl.a. om hur pandemin påverkat företags vinster, omsättning, konkurser, sysselsättning mm. Ofta redovisas siffror per bransch och företagsstorlek. Det finns också artiklar som försöker

---

¹ För mer information om svenska statliga ekonomiska stöd till företag, se Tillväxtanalys (2021).

bedöma vad pandemin kan innebära för det framtida arbetslivet och individers förändrade beteendemönster.

Det är däremot mer sparsmakat med analyser och utvärderingar av *effekter* av de statliga stöden till företag. Dvs. hur effektiva stöden varit för företags överlevnad och utveckling, har de bidragit till att jobb har kunnat bevaras, och vad stöden kan innebära på längre sikt för strukturomvandling och konkurrenskraft.

I vårt arbete har vi valt att rikta kartläggningen efter tre kategorier:

1. Befintliga utvärderingar av stöd
2. Befintliga analyser av stöden med värderande inslag
3. Nationella initiativ till systematiska analyser och utvärderingar

Den första kategorin omfattar en kartläggning av befintliga utvärderingar. Som vi redan varit inne på befinner vi oss i ett allt för tidigt läge för att det ska vara möjligt att genomföra välgjorda utvärderingar av stöden. Det finns dock redan nu en del utvärderingar som genomförts med hjälp av enkäter, eller genom att använda tillgänglig data som redovisas i realtid. Vår bedömning är dock att kvaliteten på utvärderingarna succesivt kommer att höjas i takt med att ökad tillgång ges till mer robusta data på företagsnivå.

Den andra kategorin omfattar en kartläggning av analyser som innehåller värderande inslag. Det kan handla om principiella diskussioner om stödets utformning eller jämförelser av stöd mellan olika länder. När det gäller svenska analyser har vi också tagit med granskningar och kontroller av stöden.

Den tredje kategorin beskriver hur de skandinaviska länderna planerar att analysera och utvärdera effekterna av stöden. Vi tittar här på initiativ som tagits av ländernas regeringar både vad gäller organiseringen och inriktningen av arbetet.

1.2 Metod

Tillväxtanalys har genomfört kartläggningen genom sökningar i Google scholar. Sökningarna har gjorts på söksträngarna² "impact of policy response to sme under covid-19 crisis", "covid-19 policy response to sme", "evaluation of policy response covid 19", "analysis of policy support to sme covid-19", "effects of policy interventions to firms covid-19", samt "state aid covid-19 sme". Sökningarna har resulterat i ett mycket stort antal träffar, runt 10 000 beroende på söksträng. Vid sökningen kan det konstateras att det är svårt att konstruera effektiva sökkommandon som träffar det vi söker. Vi har även sökt i OECD:s elektroniska bibliotek.³

I en andra omgång har vi tittat på de identifierade artiklarnas referenslistor och utifrån dem kompletterat vårt urval av ytterligare artiklar eller rapporter.

För sökning på svenska och nordiska studier har vi haft samma tillvägagångssätt, men vi har här gjort sökningar på svenska, samt med försök till sökningar på danska och norska

---

² Sökningar är även gjorts med kortare sökkommandon på nämnda sökord, såsom "evaluation policy response covid-19" etc. Vi har även använt sökordet "corona" och "pandemi" som alternativ till sökordet "covid-19".

³ https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/oecd-policy-responses-to-coronavirus-covid-19_5b0fd8cd-en

sökord. För svenskt vidkommande har vi dessutom sökt hos ett urval av offentliga myndigheter och organisationer som vi bedömt kunnat vara intressanta.⁴

Sökningarna har resulterat i ett urval av utvärderingar och analyser som presenteras i denna kartläggning.

---

⁴ Konjunkturinstitutet, Riksgälden, Riksbanken, Riksrevisionen, Finanspolitiska rådet, Institutet för näringslivsforskning, Corona-kommissionen, Entreprenörskapsforum, Tillväxtverket, Kulturanalys och institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering IFAU.

2. Utvärderingar av stöd

I det här kapitlet redovisas befintliga utvärderingar av de ekonomiska stöden. Det handlar om tidiga utvärderingar som bygger på uppgifter från enkätundersökningar eller i vissa fall data som finns tillgänglig med hög aktualitet, (se exemplet nedan "how did covid-19 and stabilization policies affect spending and employment?").

Kapitlet inleds med en sammanställning av de utvärderingar som vi identifierat. Därefter ges en kort presentation av artiklarna med en kort beskrivning av studiens inriktning och huvudresultat.

Tabell 1 Sammanställning av befintliga utvärderingar

Studie	Undersöker effekter på	Data	Skattade effekter	Huvudresultat
Bennedsen, M et al. (2020) "Preserving job matches during the covid-19 pandemic"	Danska företags stödupptagning och benägenhet att säga upp personal och använda korttidsarbete	Enkät svar från 10 600 danska företag kopplat till registerdata.	81 000 färre uppsagda och 285 000 anställda i korttidsarbete	Stöden har varit effektiva för att bevara sysselsättningen (job-matches) i början av krisen
Chetty, R et al. (2020) "How did covid-19 and stabilization policies affect spending and employment?"	Effekter av paycheck protection program (PPP) för sysselsättningen i USA	Uppgifter från konsumenters inköp, företags vinster, sysselsättningsdata, samt andra data nedbrutet på finmaskig geografisk nivå (postnummer)	Svaga effekter på sysselsättningen med PPP. 2 procent ökad sysselsättning till en kostnad av ca 377 000 dollar per jobb.	Traditionella finanspolitiska åtgärder har begränsad räckvidd i en kris utlöst av smittskyddsskäl.
Dörr, J O et al. (2021) "The covid-19 Insolvency gap"	Hur policyåtgärder påverkat tyska företags insolvens	Enkät med 2 300 tyska företag och kopplade registerdata	Lägre grad av insolvens under pandemin än vad den var före. Gäller särskilt för finansiellt svaga företag	Policyinsatser medför risker för att svaga företag hålls under armarna, vilket kan fördröja den ekonomiska tillväxten på sikt
Brühlhart, M et al (2020) "Covid-19 financial support to small business in Switzerland".	Små Schweiziska företags efterfrågan på offentliga coronastöd	Enkät med ca 1 000 företag i Schweiz .	Företag som tidigare var skuldsatta verkar ha större benägenhet att använda offentliga lån än för företag som inte var	Vissa företag kan få problem med skuldsättning efter coronapandemin. Återbetalning av offentliga lån bör grundas på framtida vinster.

Studie	Undersöker effekter på	Data	Skattade effekter	Huvudresultat
			skuldsatta före krisen.	
Ebeke, C et al. (2021) "Corporate liquidity and solvency in Europe during covid-19"	Vilka effekter nationella stöd har på europeiska företags likviditets- och insolvensrisker	Detaljerade data på företagsnivå från 4 miljoner europeiska företag	De nationella stöden har på en aggregerad nivå räddat 15 procent av de sysselsatta och 25 procent av förädlingsvärdet.	Svårt att förhindra en ökning av insolvens med nationella stöd. Behov av ytterligare stöd med 2-3 procent av BNP för att täppa till kapitalgapet.

2.1 Identifierade utvärderingar

Bennedsen, M et al. (2020) Preserving Job Matches during the COVID-19 Pandemic: Firm-level evidence on the Role of Government Aid

Artikeln analyserar vilken inverkan covid-19 stöden haft på danska företags stödmottagande, uppsägningar och korttidsarbete. Författarna finner en tydlig nedgång i företagets vinster och starka effekter avseende bevarade sysselsatta. Relaterat till ett normalår uppvisar 30 procent fler företag minskad vinst. Vid en analys av uppsägningar och sysselsättning beräknas de ekonomiska stöden bidragit till 81 000 färre uppsagda, samt 285 000 anställda i korttidsarbete. Resultaten pekar på att stöden varit effektiva för att bevara jobbmatchningar (preserving job matches) i början av pandemin.

Artikeln bygger på en enkätundersökning utskickad till danska företag som har över tre anställda (44 374 företag) varav 10 642 svarade, vilket ger en svarsfrekvens på ca 24 procent. Enkätsvaren har sedan kopplats till en databas med företagsuppgifter där företagets vinster under ett normalår redovisas samt antal anställda som avslutar sin anställning (job separations). Enkäten har också kopplats till ett register med korttidsarbete på företagsnivå.

<https://research.cbs.dk/en/publications/preserving-job-matches-during-the-covid-19-pandemic-firm-level-ev>

Publicerad juni 2020.

Chetty, R et al. (2020). How did covid-19 and stabilization policies affect spending and employment? A new real-time economic tracker based on private sector data

Artikeln utvärderar vilka effekter paycheck protection program (PPP) haft för företagen i USA⁵. Artikeln visar att höginkomsttagare avsevärt drog ner sin konsumtion under mars 2020, särskilt i områden som drabbats hårt av smitta. Nedgången i konsumtion slog

⁵ Paycheck protection programs (PPP) är statliga lån riktade till företag i syfte att stödja företagen att behålla arbetskraft trots fallande vinster. Lånen kan avskrivas om företaget behåller antalet anställda efter låneperioden samt om vissa andra villkor uppfylls.

hårt på företags vinster vilket resulterade i många uppsagda. Sysselsatta med låga inkomster i rika områden drabbades särskilt hårt. Sysselsatta med höga inkomster upplevde en v-formad kurva på sysselsättningsnedgång som varade i några veckor medan låginkomsttagare hade en betydligt sämre utveckling som varade i flera månader.

Artikeln drar slutsatsen att regeringens stödpaket i form av PPP haft liten effekt för företagen och sysselsättningen. Paycheck programs ökar sysselsättningen med enbart 2 procent i små företag, vilket ger en kostnad på 377 000 dollar per räddat jobb. Resultaten pekar på begränsningarna av traditionella finanspolitiska paket när det kommer till att hantera en kris som uppkommit av hälso-skäl.

Artikeln bygger på data från en nykonstruerad databas som omfattar daglig statistik från konsumenters inköp, företags vinster, sysselsättningsdata och andra nyckelindikatorer nedbrutna på postnummerområden, bransch, inkomstgrupper och företagsstorlek.

https://www.nber.org/system/files/working_papers/w27431/w27431.pdf?fbclid=IwAR3ucfgXlIV_IC47PPft0W9rYC3hRowmTnBrIASNnRlAuqi0OWV1c9x2zQ0

Publicerad november 2020.

Dörr, J O et al. (2021). The covid-19 insolvency Gap

Författarna finner att Covid-19 stöd i Tyskland inneburit ett insolvensgap i så måtto att graden av insolvens är lägre under pandemin än vad den var före. Gapet är särskilt stort för finansiellt svaga företag och mindre företag, vilket kan medföra effekter för den långsiktiga ekonomiska återhämtningen. Insolvensgapet krymper succesivt mätt på företagsstorlek.

Artikeln bygger på en enkätundersökning (Mannheim entreprise panel) på ca 2 300 tyska företag. I analysen används också data från företags ekonomiska ranking, omfattande ca 1 500 000 specifika tyska företag. Företagens ekonomiska ranking kan därmed brytas på bransch och företagsstorlek. (Detta möjliggör också kontroll av företags ekonomiska ställning före krisen). Genom forskningsupplägget kan den studerade företagspopulationen under corona-perioden jämföras med en förväntad utveckling gällande insolvens före corona.

Artikeln tar upp diskussionen att ekonomiska kriser kan utgöra ett reningsbad som kan lösgöra resurser från improduktiva företag till mer produktiva (strukturuomvandling). Artikeln menar att det finns en risk att statliga stöd motverkar en nödvändig strukturuomvandling. Artikeln är också kritisk till att det tyska systemet inte har tillräckligt utvecklade mekanismer (screening) för att välja ut vilka företag som ska få stöd och vilka som inte ska få.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3805600 .

Publicerad januari 2021.

Brühlhart, M et al (2020). COVID-19 financial support to small businesses in Switzerland: evaluation and outlook

Artikeln bygger på data från en enkätundersökning omfattande ca 1 000 företag i Schweiz. Författarna finner bl.a. att företag som är skuldsatta före corona har större benägenhet att söka "corona-lån" under krisen. Artikeln visar att det är en övervikt på

skuldsatta och något större företag som söker corona-lån. Författarna föreslår att återbetalning av lån bör relateras till företagets vinst. De menar att det skulle gynna företag som idag har bekymmer men som är livskraftiga efter corona.

https://ideas.repec.org/a/spr/sjecst/v156y2020i1d10.1186_s41937-020-00060-y.html

Publicerad december 2020.

Ebeke, C et al. (2021). Corporate liquidity and solvency in Europe during covid-19

IMF har gjort en analys av vilka effekter nationella stöd till företag haft avseende likviditets- och insolvensrisker. De använder detaljerade data på företagsnivå i form av balansräkningar och inkomstuppgifter från fyra miljoner europeiska företag. IMF drar slutsatsen att de nationella stödåtgärderna har räddat 15 procent av de sysselsatta och upp till 25 procent av förädlingsvärden i europeiska företag. Samtidigt pekar IMF på att det kan vara svårt att hantera den ökande risken för insolvens för SME och att pressen på företag därmed är svår att hejda. Utan tillkommande stöd kan 15 miljoner europeiska jobb stå på spel. Ytterligare stöd med omkring 2 till 3 procent av BNP behövs för att täppa till kapitalgapet (equity gap) och därigenom avhjälpa att SME kommer i ekonomiska svårigheter.

IMF betonar att företags situation varierar stort mellan branscher, samt även storlek på företaget där situationen generellt ser bättre ut för större företag.

<https://fondazionecerm.it/wp-content/uploads/2021/03/IMF-Corporate-Liquidity-and-Solvency-in-Europe-during-COVID-19.pdf>

Publicerad mars 2021.

3. Analyser av stöd

I det här kapitlet redovisas befintliga och kommande analyser av stöd. Kapitlet inleds med svenska analyser, därefter redovisas internationella analyser.

3.1 Svenska analyser

Tabell 2 Sammanställning av svenska analyser

Organisation/myndighet	Analyserar	Huvudresultat
Finanspolitiska rådet	Om de svenska ekonomiska stöden varit träffsäkra och ändamålsenliga.	Stöden har i huvudsak varit träffsäkra och ändamålsenliga. Rådet riktar kritik mot nedsatta arbetsgivaravgifter och betonar vikten av att tillhandahålla data för framtida externa utvärderingar.
Swedbank economic outlook	Ett urval av ekonomiska stöd i Sverige, Norge, Danmark och Finland	I stort sett likartade stöd i de jämförda länderna. Vissa nyansskillnader finns. Swedbank tar upp betydelsen av snabba och effektiva utbetalningar från stödgivare.
Kulturanalys	Pandemins effekter på de kulturpolitiska målen.	De kulturpolitiska effekterna är svårbedömda i detta skede. Den 6 oktober 2021 ska myndigheten redovisa effekter på kommersiella aktörer.
Riksrevisionen	Granskning om statens pandemistöd har utformats och utbetalats på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.	Ännu inte slutförd och redovisad.
Ekonomistyrningsverket	Hur de ekonomiska stöden förvaltas hos de myndigheter som betalar ut stöden. Framst avseende vilka kontrollåtgärder som vidtas i syfte att motverka överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från dem.	Redovisas 31 oktober 2021.

3.1.1 Identifierade svenska analyser

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet har regeringens uppdrag att följa upp och analysera finanspolitiken. Rådet har i 2021 års rapport analyserat vad corona-pandemin inneburit för den svenska ekonomiska utvecklingen. Rapporten innehåller fyra kapitel; corona-pandemin och ekonomins utveckling, finanspolitiska åtgärder under coronakrisen,

finanspolitiken och det finanspolitiska ramverket, samt finanspolitiken i en värld med låga räntor.

Rådet menar att regering och riksdag på en övergripande nivå i huvudsak agerat snabbt och kraftfullt givet de utmaningar som Sverige stått inför. Rådet menar att åtgärderna tveklöst bidragit till att begränsa pandemins ekonomiska skadeverkningar och att åtgärderna varit utformade så att syftena kunnat nås på ett förhållandevis effektivt sätt. Rådet bedömer att korttidsarbete, omställningsstöd, omsättningsstöd och anstånd med skatteinbetalningar i huvudsak är träffsäkra åtgärder, bland annat därför att de är kopplade till självrisiker. Rådet bedömer däremot inte att den generella sänkningen av arbetsgivaravgiften varit effektiv då den haft dålig träffsäkerhet eftersom den riktats till alla arbetsgivare, oavsett om de är drabbade eller inte av krisen.

Rådet tar även upp betydelsen av att följa upp och utvärdera riktade stöd till företag. Information om vilka företag som får stöd bör i möjligaste mån vara tillgänglig för att underlätta extern granskning och utvärdering. Rådet menar att det är viktigt att tidigt identifiera vilken typ av statistik som bör samlas för att underlätta framtida utvärderingar.

<http://www.finanspolitiskaradet.se/download/18.dc1dc8b17941ccc9db13049/1621237866215/Svensk%20finanspolitik%202021.pdf>

Publicerad maj 2021.

Swedbank economic outlook

Swedbanks economic outlook innehåller makroanalyser över den ekonomiska utvecklingen. Perspektivet är internationellt, de nordiska länderna och Sverige. Swedbank economic outlook utkommer en gång per kvartal.

Januarinumret (2021) innehåller en fördjupning av stödåtgärder riktade till företag med anledning av pandemin. Ett urval av ekonomiska stöd till företag i Sverige, Norge, Danmark och Finland beskrivs. Jämförelsen pekar på att omfattningen av stöden är likartad för de studerade länderna, mellan 1,5 – 1,8 procent av BNP. Enligt Swedbank är åtgärdernas utformning likartad mellan länderna med några nyansskillnader. Finland och Norge har en större andel av stöden som är riktade mot "verksamhetsutveckling". Swedbank tar upp risk för sena utbetalningar från offentliga stödgivare.

<https://internetbank.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PRODE72140614>

Kulturanalys

Kulturanalys har genomfört en översyn av Pandemins effekter inom kulturområdet. En delredovisning som behandlar pandemins effekter på de kulturpolitiska målen publicerades 2021-04-15. Delredovisningen fokuserar på åtgärder inom utgiftsområde 17 i statsbudgeten. Delrapporten omfattar statlig, regional och kommunal nivå.

Den 6 oktober 2021 kommer en andra redovisning som ska fokusera på effekter på kommersiella aktörer.

https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2021/04/En-oversyn-av-pandemins-effekter-inom-kulturomradet_210415.pdf

Publicerad april 2021.

Riksrevisionen

Riksrevisionen har den 19 april 2021 inlett en granskning av statens pandemistöd till idrott och kultur. För att kompensera idrotten och kulturen för pandemirestriktionernas konsekvenser har företag, föreningar och individer fått ekonomiskt stöd i form av statliga bidrag. Riksrevisionen avser att granska om dessa bidrag har utformats och utbetalats på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Mer information om granskningen och tidpunkt för publicering av kommande granskningsrapport läggs ut på Riksrevisionens hemsida i ett senare skede.

<https://www.riksrevisionen.se/nu-granskas/inledda-granskningar/statens-pandemistod-till-idrott-och-kultur.html>

Ekonomistyrningsverket

Regeringen uppdrar åt Ekonomistyrningsverket (ESV) att följa upp hur de stöd som införts eller förändrats med anledning av det nya coronaviruset förvaltas hos de myndigheter som betalar ut stöden, främst avseende vilka kontrollåtgärder som vidtas i syfte att motverka överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från dem. Uppdraget omfattar såväl genomförda som framtida reformer av detta slag. I uppdraget ingår även att vid behov bistå de utbetalande myndigheternas arbete med att införa effektiva och ändamålsenliga system för kontroll av utbetalningar av stöden, genom att ge stöd till erfarenhetsutbyte myndigheterna emellan.

ESV ska senast den 31 oktober 2021 lämna en redogörelse för uppdraget till regeringen (Finansdepartementet). I redogörelsen ska bland annat en uppskattning av konsekvenserna av vidtagna kontroller för överutnyttjande och felaktiga utbetalningar ingå.

<https://www.esv.se/om-esv/verksamhet/regeringsuppdrag/uppdrag-enligt-sarskilda-regeringsbeslut/folja-upp-stod-som-inforts-eller-forandrats-for-att-lindra-effekterna-av-det-nya-coronaviruset/>

3.2 Internationella analyser

I det följande avsnittet redovisas internationella analyser av stöd som har bäring på ekonomiska stöd riktade till företag för att lindra effekterna av corona-pandemin. Avsnittet inleds med en sammanställning av internationella analyser. I efterföljande avsnitt ges en kort presentation av analyserna, dess inriktning och huvudbudskap.

Tabell 3 Sammanställning av internationella analyser

Analys	Organisation/tidskrift	Analyserar	Huvudbudskap
Eichhorst, W et al. (2021). "The second fase of the crisis".	IZA, Institute of labor economics	Användningen av korttidsarbete, inkomststöd till egenföretagare samt svårigheterna på arbetsmarknaden i ett urval av länder.	Nödvändigt men svårt att trappa ner stödet till korttidsarbete. Arbetslöshetsförsäkring till egenföretagare kan behöva utvecklas. Behov av insatser för att hjälpa unga till jobb.

Analys	Organisation/tidskrift	Analyserar	Huvudbudskap
Cirera, X et al. (2020) "Policies to Support Businesses through the COVID-19 Shock"	World bank group	Hur beslutade ekonomiska stöd når ut till företagen i 60 länder och hur de överensstämmer med företagens efterfrågan.	Mikroföretag har haft 50 procent lägre sannolikhet att komma åt stöd än större företag. Företag i höginkomstländer har haft 5 gånger större sannolikhet att komma åt stöd än företag i låginkomstländer.
OECD (2021) One year of SME and entrepreneurship policy responses to COVID-19: Lessons learned to "build back better"	OECD	Analys av europeiska policyinitiativ	Många länder uppvisar en klar minskning av konkurser 2020.
OECD (2021) "Supporting jobs and companies: A bridge to the recovery phase".	OECD	Övergången till en återhämtningsfas i hanteringen av corona-krisen inom EU.	Fortsatta policyåtgärder behövs för utsatta sektorer, företag och hushåll, samtidigt som medlemsländerna behöver främja nystartade företag och skapande av jobb. Viktigt med insatser för att hjälpa unga in på arbetsmarknaden.
OECD (2020) "Job retention schemes during the COVID-19 lockdown and beyond".	OECD	Stöd till korttidsarbete i OECD länder	Öka företagets andel av finansieringen i takt med att smittspridningen går ner och ekonomin återhämtar sig.
The European Economic Advisory Group (EEAG) (2021). "Beyond the Coronavirus Crisis: Investing for a viable future."	EEAG	Åtgärder för att lindra kapitalförstörelsen orsakad av corona-krisen i EU-länderna.	Offentliga stimulanser kan ges via skattesystemet och utformas förmånligt, för att främja företagsinvesteringar.
OECD (2021) "An in-depth analysis of one year of SME and entrepreneurship policy responses to COVID-19".	OECD	Olika länders ekonomiska stöd till företag och entreprenörer.	Viktigt med snabba och effektiva system som kan få ut stöden till företagen. Stöden måste riktas till livskraftiga företag.
Demmou, L., et al. (2021), "Insolvency and debt overhang following the COVID-	OECD	Sannolikheten för insolvens och de potentiella konsekvenserna av	Behov av policyinitiativ för att plana ut kurvan för krisrelaterade insolvenser.

Analys	Organisation/tidskrift	Analyserar	Huvudbudskap
19 outbreak: Assessment of risks and policy responses".		ökande skulder i 14 europeiska länder.	
Bauer, A. et al. (2021) "Flattening the Insolvency Curve: Promoting Corporate Restructuring in Asia and the Pacific in the Post-C19 Recovery".	International monetary fund, IMF	Hur policy bör utvecklas när Asiens och stillahavsområdets ekonomier stabiliseras och går in i återhämtningsfasen.	Se till att tillräcklig finansiering finns för att stödja företagens omstrukturering. Påskynda reallokering av jobb och kapital till tillväxtsektorer.
Mawani, F et al. (2021). "COVID-19 Economic Response and Recovery: A Rapid Scoping Review".	<i>International journal of health services.</i>	Vilka är forskningsgapen avseende interventioner för att skydda jobb, SME och formell och informell sektor i för att hantera Covid-19?	Begränsat med utvärderingar om interventioner och policyutveckling bör utgå från breda eller riktade interventioner, avvägningen mellan långsiktiga kontra kortsiktiga åtgärder.
Demary, M (2021) Will COVID-19 Cause Insolvencies, Zombification or Debt Deleveraging?	Institut der Deutschen wirtschaft	Möjliga utfall för företagen med anledning av Covid-19 krisen.	Viktigt att länder har effektiva ramverk som kan hantera insolvens och konkurser.
Makin, A J, Layton, A (2021). "The global fiscal response to COVID-19: Risks and repercussions".	<i>Economic analysis and policy</i>	Vilka konsekvenser kan de nationella stöden få på längre sikt för den ekonomiska utvecklingen?	Det behövs åtgärder för ekonomisk konsolidering snarare än fortsatta ekonomiska stimulanser.

3.2.1 Identifierade internationella analyser

Eichhorst, W et al. (2021) IZA research report no 105. The second fase of the crisis

Rapporten tar upp tre områden som enligt författarna behöver särskild uppmärksamhet avseende pandemins effekter: Användningen av korttidsarbete, inkomststöd till egenföretagare samt svårigheterna på arbetsmarknaden.

Artikeln diskuterar nödvändigheten av att trappa ner stödet till korttidsarbete (KTA). Men på grund av den andra vågens smitta har många länder ansett sig vara tvungna att förlänga stöden till KTA. Vissa länder har ändå tagit steg mot en nedtrappning. Såsom Storbritannien, Frankrike och Nederländerna. I många länder förs en diskussion om det icke önskvärda att ge stöd till KTA under en för lång period.

Många länder har identifierat behov av särskilda stöd till egenföretagare eftersom dessa ofta har ett dåligt skydd mot inkomstförluster. Stöd till egenföretagare verkar ofta vara svagt integrerade med de ordinarie arbetslöshetsförsäkringarna. Artikeln diskuterar om en möjlighet vore att införa någon form av arbetslöshetsförsäkring även för

egenföretagare. Rapporten lyfter också upp behovet av särskilda insatser för att hjälpa grupper in på arbetsmarknaden, framförallt unga.

Rapporten omfattar en genomgång av ett urval av länder, där det i vissa fall refereras till enkätundersökningar om skattade effekter av statliga åtgärder. De länder som omfattas är Österrike, Kanada, Frankrike, Tyskland, Italien, Nederländerna, Portugal, Spanien, Slovakien, Sverige, Schweiz, Storbritannien och USA.

http://ftp.iza.org/report_pdfs/iza_report_105.pdf

Publicerad januari 2021.

Cirera, X et al. (2020). Policies to Support Businesses through the COVID-19 Shock

Artikeln undersöker hur beslutade ekonomiska stöd når ut till företagen och hur de överensstämmer med företagens efterfrågan.

Författarna finner att stöden haft sina begränsningar särskilt för att nå fram till de mest sårbara företagen och länderna. Mikroföretag har haft ungefär 50 procent lägre sannolikhet att komma åt stöd än större företag, och företag i höginkomstländer har haft 5 gånger större sannolikhet att komma åt stöd än företag i låginkomstländer. Författarna finner en miss-match mellan företagens efterfrågan på ekonomiska stöd och utbudet av stöd. Författarna tar även upp betydelsen av att offentliga stöd riktas in så att de träffar rätt målgrupper av företag, dvs. att de träffar företag som drabbats av försäljningsnedgångar beroende på corona-pandemin, men samtidigt inte träffar företag som inte drabbats ekonomiskt av pandemin.

Artikeln pekar också på att en relativt stor andel av företagen i höginkomstländerna (ca 40 procent) har angivit att de avstått från att ansöka om stöd beroende på att de upplever att stöden är svåra att söka. Artikeln argumenterar för att det finns förbättringspotentialer i de offentliga ekonomiska stöden till företag avseende deras räckvidd, träffbild och effektivitet.

Artikeln bygger på data från en enkätundersökning från 120 000 företag i 60 länder.

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/35012>

Publicerad januari 2021.

OECD (2021) One year of SME and entrepreneurship policy responses to COVID-19: Lessons learned to "build back better"

I PM:en drar OECD visa övergripande slutsatser av europeiska policyinitiativ som sammanfattas i 15 punkter. Bland punkterna tar OECD bl.a. upp betydelsen av tillgång till snabba stöd genom exempelvis effektiva digitala system för hantering av stöd. Stimulera stöd till start-ups. Men också betydelsen av att förbereda exitstrategier. OECD för en diskussion om den svåra balansen mellan att stödja livskraftiga företag utan att förhindra en strukturomvandling.

OECD konstaterar att pandemin i många fall inte orsakat en ökning av insolvens hos små- och medelstora företag under 2020. Vissa länder uppvisar en klar ökning av konkurser såsom Israel, Japan och USA. Samtidigt uppvisar många länder en klar minskning av konkurser. Exempelvis låg konkurserna 27 procent lägre under fjärde

kvartalen 2020 jämfört med fjärde kvartalet 2019 i Storbritannien. I Nederländerna var antalet konkurser i november 2020 det lägsta på 20 år och 16 procent lägre än på 20 år. I Tyskland sjönk insolvensindex med 40 punkter mellan mars och augusti 2020. I Kanada var insolvensen 29,5 procent lägre 2020 än 2019. I Schweiz var konkurserna 19 procent lägre 2020 än under 2019 och i Frankrike var antalet företag som var insolvent 24 procent lägre 2020 än under 2019.

<https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/one-year-of-sme-and-entrepreneurship-policy-responses-to-covid-19-lessons-learned-to-build-back-better-9a230220/>

Publicerad april 2021.

OECD (2021) Supporting jobs and companies: A bridge to the recovery phase

OECD diskuterar övergången till en återhämtningsfas i hanteringen av corona-krisen. OECD argumenterar för att det ännu (mars 2021) är för tidigt att avsluta policyinsatser även om framtiden ser ljusare ut än under 2020. OECD pekar på att även om arbetsmarknaden generellt ser bättre ut än under andra kvartalet 2020, så omfattas fortfarande miljoner anställda av olika typer av stöd till korttidsarbete. Under kommande månader är det viktigt att fortsätta stödja de hushåll och företag som fortfarande är hårt drabbade av krisen. Utan fortsatta stöd kommer arbetet med att stödja en ekonomisk återhämtning att börja på ett sämre utgångsläge, såväl ekonomiskt som socialt. De kortsiktiga kostnaderna för fortsatta stöd är, enligt OECD, lägre än kostnaderna för omfattande konkurser, ökad arbetslöshet och en markant ekonomisk nedgång.

OECD pekar på att det finns behov av att rikta policyåtgärder mot särskilt de mest utsatta sektorerna, företagen och hushållen, samtidigt som medlemsländerna behöver främja nystartade företag och skapande av jobb. OECD pekar på betydelsen att rikta stöden mot långsiktigt livskraftiga företag. Betydelsen av insatser för att hjälpa unga in på arbetsmarknaden lyfts också upp.

<https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/supporting-jobs-and-companies-a-bridge-to-the-recovery-phase-08962553/>

Publicerad mars 2021.

OECD (2020) Job retention schemes during the COVID-19 lockdown and beyond

OECD konstaterar i PM:et att olika typer av system för korttidsarbete (job retention schemes) varit ett av de viktigaste verktygen som använts av OECD länder för att begränsa Covid-19 krisens effekter på sysselsättningen. I maj 2020 omfattade programmen cirka 50 miljoner jobb i OECD, ungefär tio gånger så många som under den globala finanskrisen 2008-09. PM:et argumenterar för att regeringar måste vara vaksamma framöver så att stöden för korttidsarbete inte dras tillbaka för snabbt och låta livskraftiga jobb förstöras, eller för långsamt, för att bli ett hinder för den ekonomiska återhämtningen.

OECD ger i PM:et några allmänna rekommendationer för hanteringen av stöden till korttidsarbete framöver. De menar bland annat att företagets andel av finansieringen bör öka succesivt i takt med att smittspridningen går ner och ekonomin återhämtar sig. OECD menar också att stöden till korttidsarbete bör vara tidsbegränsat för att minska

riskerna att stöden ges till icke livskraftiga företag. Tidsbegränsningen bör dock inte vara huggen i sten, utan den behöver relatera till hur pandemin och ekonomin utvecklar sig.

https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=135_135415-6bardplc5q&title=Job-retention-schemes-during-the-COVID-19-lockdown-and-beyond

Publicerad oktober 2020.

The European Economic Advisory Group (2021). Beyond the Coronavirus Crisis: Investing for a viable future

Rapporten diskuterar åtgärder för att lindra kapitalförstörelsen orsakad av corona-krisen. Rapporten behandlar frågan utifrån tre aspekter som behandlas i var sitt kapitel. Det handlar om (a) betydelsen av offentliga investeringar och socialt kapital för framtida välstånd och inkludering, (b) betydelsen av humankapital och utbildning, samt (c) betydelsen av företagsinvesteringar och innovationer.

Rapporten behandlar företagsinvesteringar före och under corona-krisen och diskuterar nyckelaspekter för att öka framtida investeringar på medel och lång sikt. Enligt rapporten har många företag ansträngd finansiell situation och begränsade möjligheter att hitta ytterligare finansiering. Det gäller särskilt mindre företag som finns i branscher som drabbats hårt av krisen. Samtidigt kan offentliga stöd bidra till att hålla liv i icke livskraftiga företag, vilket kan leda till en ökande andel "zombie företag". Författarna pekar på möjligheten att offentliga stimulanser kan ges via skattesystemet och stöd via den vägen kan utformas så att skatt skrivs av, eller utformas förmånligt, för företagsinvesteringar. På så sätt gynnas i första hand företag som redovisar ekonomiska vinster. Rapporten argumenterar även för nödvändigheten att koordinera de europeiska ländernas stöd för att förhindra snedvriden konkurrens.

<https://www.cesifo.org/en/publikationen/2021/journal-complete-issue/eeag-report-european-economy-2021-beyond-coronavirus>

Publicerad februari 2021.

OECD (2021) An in-depth analysis of one year of SME and entrepreneurship policy responses to COVID-19

OECD analyserar lärdomar från en rad olika länders ekonomiska stöd till företag och entreprenörer under Covid-19 krisen. Ett av syftena med rapporten är att hjälpa beslutsfattare att bygga evidensbaserade policyinsatser för att stödja små- och medelstora företags återhämtning och motståndsförmåga. OECD formulerar 15 olika lärdomar som de drar från stöden.

Bland lärdomarna diskuterar OECD betydelsen av snabba och effektiva system som kan få ut stöden snabbt till företagen. OECD diskuterar också betydelsen av att rikta stöden till långsiktigt livskraftiga företag och att undvika att hålla ej livskraftiga företag under armarna, vilket bidrar till att bromsa strukturomvandling och kreativ förstörelse.

Rapporten innehåller också en genomgång av nationella stöd riktade till näringslivet i ett stort antal länder.

<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/6407deee-en.pdf?expires=1621260045&id=id&acname=guest&checksum=CEEC0B92BA57591CC9C1C3CE9307C6C6>

Publicerad maj 2021.

Demmou, L., et al. (2021), Insolvency and debt overhang following the COVID-19 outbreak: Assessment of risks and policy responses

Författarna undersöker sannolikheten för företags insolvens och de potentiella konsekvenserna av ökande skulder för icke-finansiella företag orsakad av coronapandemin.

Författarna använder redovisningsmodeller för att utvärdera i vilken utsträckning företagen tömmer sina kapitaltillgångar och ökar sina skuldsättningsgrader. Därefter används regressionsanalys för att skatta den potentiella effekten av högre skuldnivåer på investeringar under återhämtningen. Mot denna bakgrund förs en diskussion om policyinitiativ för att plana ut kurvan för krisrelaterade insolvenser, vilket potentiellt kan påverka företag som annars är livskraftiga, och för att minska risken för överskuldsättning, vilket kan sakta ner återhämtningen i ekonomin.

https://www.oecd-ilibrary.org/economics/insolvency-and-debt-overhang-following-the-covid-19-outbreak-assessment-of-risks-and-policy-responses_747a8226-en

Publicerad januari 2021.

Bauer, A. et al. (2021) Flattening the Insolvency Curve: Promoting Corporate Restructuring in Asia and the Pacific in the Post-C19 Recovery

Coronavirus-sjukdomen (COVID-19) utlöste en kraftig minskning av den ekonomiska aktiviteten i Asien och Stillahavsområdet. Politiska beslutsfattare antog en "vad som än krävs" i sitt första svar och förlitade sig främst på likviditetsstöd för att hjälpa företag att överleva chocken. Författarna diskuterar hur policy bör utvecklas när regionens ekonomier stabiliseras och går in i återhämtningsfasen. Många företag kommer att behöva stärka sina balansräkningar och anpassa sina affärsmodeller till den post-pandemiska verkligheten. Författarna argumenterar för att policyinitiativ behöver stödja en effektiv omstrukturering av livskraftiga företag samtidigt som icke-livskraftiga företag kan läggas ned. Detta kräver åtgärder för att plana ut insolvenskurvan samt se till att tillräcklig finansiering finns tillgänglig för att stödja företagets omstrukturering för att påskynda reallokering av jobb och kapital till tillväxtsektorer.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3799608

Publicerad mars 2021.

Mawani, F et al. (2021). Economic response and recovery

Artikeln utgår från följande forskningsfråga: vilken befintlig forskning finns och vilka är forskningsgapen på global, nationell och regional nivå avseende interventioner för att skydda jobb, SME och formell och informell sektor i socioekonomin för att hantera Covid-19? Artikeln omfattar 79 publikationer. Författarna identifierar vissa forskningsgap och ger rekommendationer för framtida studier: Författarna menar bl.a. att det finns begränsat med utvärderingar om interventioner och om policyutveckling bör utgå från breda eller riktade interventioner, avvägningen mellan långsiktiga kontra

kortsiktiga åtgärder, medverkande och samverkande ansatser samt interdisciplinär forskning som adresserar hållbar utveckling.

Artikeln är inte strikt fokuserad på effektutvärderingar av policyinsatser för att lindra de ekonomiska effekterna av corona-pandemin för näringslivet.

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/00207314211002785>

Publicerad mars 2021.

Demary, M (2021) Will COVID-19 Cause Insolvencies, Zombification or Debt Deleveraging?

Författaren diskuterar tre möjliga risker som företagen utsätts för med anledning av Covid-19 krisen. En risk kan vara att företag som dragit på sig stora skulder riskerar att hamna i insolvens, en andra risk kan vara att andelen företag som egentligen skulle ha lämnat marknaden kan hållas kvar (Zombification) och en tredje risk kan vara att skuldtyngda företag behöver prioritera att amortera av låneskulder, vilket kan leda till uteblivna eller framflyttade investeringar.

Författaren argumenterar för att det är viktigt att länder har effektiva ramverk som kan hantera insolvens och konkurser.

<https://www.iwkoeln.de/en/studies/iw-kurzberichte/beitrag/markus-demary-will-covid-19-cause-insolvencies-zombification-or-debt-deleveraging-497396.html>

Publicerad januari 2021.

The global fiscal response to COVID-19: Risks and repercussions

Artikeln antar ett kritiskt förhållningssätt och granskar vad de omfattande nationella stöden till följd av Covid-19 krisen kan få för konsekvenser på längre sikt för den ekonomiska utvecklingen. Författarna argumenterar för att omfattande stöd behövs under krisen. De konstaterar att stödets utformning och omfattning varierar mellan olika länder. Artikeln menar att det finns tecken på att de ekonomiska stöden var för stora och i delar skadliga för ekonomisk omställning och anpassning. Författarna nämner stödet till att bevara anställda som delvis problematiskt då det förhindrar arbetskraft att överföras från icke långsiktigt livskraftiga företag till livskraftiga.

Författarna analyserar de makroekonomiska riskerna med omfattande stödåtgärder vilket orsakar en stor offentlig skuldsättning som i sin tur får långsiktig negativ påverkan på den ekonomiska återhämtningen. Författarna drar slutsatsen att det nu behövs åtgärder för ekonomisk konsolidering snarare än fortsatta ekonomiska stimulanser.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S031359262030463X>

Publicerad mars 2021.

4. Nationella initiativ till analys- och utvärderingsarbete i de skandinaviska länderna

Den svenska regeringen har tagit initiativ till att genomföra en systematisk utvärdering av corona-stöden. Liknande initiativ har också tagits av våra grannländer Finland, Danmark och Norge. I detta kapitel ges en kort beskrivning av vilka initiativ till större och systematiska utvärderingar som dessa länder tagit.

4.1 Sverige

Regeringen tillsatte den 30 juni 2020 en kommission för utvärdering av de åtgärder som vidtagits för att begränsa spridningen av covid-19. Kommissionen ska utvärdera regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av covid-19 och dess effekter. Kommissionen ska också göra en internationell jämförelse med relevanta länder av de olika åtgärder som vidtagits och åtgärdernas effekter.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2022 och två delbetänkanden ska lämnas.

Det första delbetänkandet lämnades den 15 december 2020 och handlar om äldreomsorgen under pandemin. https://coronakommissionen.com/wp-content/uploads/2020/12/sou_2020_80_aldreomsorgen-under-pandemin_webb.pdf

En andra delredovisning ska lämnas den 31 oktober 2021 och innehålla en redovisning av virusets spridning till och inom Sverige, åtgärder för att begränsa smittspridningen, hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera virusutbrottet mm.

Analys av åtgärder för att lindra de samhällsekonomiska konsekvenserna

I kommissionens uppdrag ingår att utvärdera effekterna av de ekonomiska stöden avseende bl.a. kort- och långsiktiga effekter för de offentliga finanserna, för Sveriges näringsliv och samlade produktion, sysselsättning och arbetslöshet. Kommissionen ska också "belysa åtgärdernas effekter för olika typer av företag och för anställda med olika anställningsformer" (Kommittédirektiv 2020:74, s 15).

Kommissionen kommer att publicera sina slutsatser avseende de samhällsekonomiska konsekvenserna i samband med sin slutredovisning 28 februari 2022.

4.2 Finland

Arbets- och näringsministeriet inleder en stegvis utvärdering

Arbets- och näringsministeriet inleder en oberoende utvärdering av företagsstöd som har tagits i bruk på grund av en likviditetskris i företag till följd av coronaläget. Målet är att utreda effekter på kort och lång sikt av stöden samt producera information för politiska beslutsfattare inför framtida kriser. Dessutom görs en granskning av användningen av stödmedlen. Den stegvisa utvärderingen infaller åren 2020–2023.

<https://valtioneuvosto.fi/sv/-/1410877/en-omfattande-utvardering-inleds-coronastodens-effekter-pa-foretag-och-ekonomin>

I den första fasen bedöms effekterna av coronastöden på kort sikt. Särskilt granskas hur stöden riktades, om de förebyggde konkurser, hur de främjade sysselsättningen och vilka effekter de hade på förnyelse och produktivitet. För projektet ansvarar en oberoende forskningssektion för företagsstöd som finns i anslutning till Arbets- och näringsministeriet och som utför egna självständiga utvärderingar.

Coronastödets effekter på lång sikt görs i två separata utvärderingar 2021–2023. Forskningssektionen för företagsstöd genomför en policyanalys av stöden, där man bland annat granskar om de valda stöden var riktiga, vilken roll finansieringen på marknadsvillkor hade i sin helhet och vilka policyinitiativ som lämpar sig för olika ekonomiska kriser. Arbets- och näringsministeriet och Finansministeriet har därutöver tillsatt en arbetsgrupp som ska analysera vilka åtgärder som kan vidtas för att lindra de ekonomiska effekterna av corona-pandemins påverkan på ekonomin. Professor Vesa Vihriälä vid Helsingfors universitet är ordförande för arbetsgruppen.

Se <https://vm.fi/en/-/1410877/selvitysryhma-arvioi-koronakriisin-taloudellisia-vaikutuksia-ja-tieta-takaisin-kestavan-kasvun-uralle>

Economic situation room

Helsinki graduate school of economics (Helsinki GSE) har bildat ett "economic situation room" som tar fram underlag för att stödja snabbt beslutsfattande. The situation room består av ledande ekonomer från Helsinki GSE, VATT Institute for economic research⁶, plus deltagande från offentliga myndigheter. Ambitionen är att använda data med hög aktualitet från bl.a. Finlands statistikbyrå, Riksbanken och Skatteverket. De har också möjligheter att koppla data till en databas med mikrodata innehållande företags- och individuppgifter.

Helsinki GSE publicerar rapporter varannan vecka, se exempelvis (Helsinki GSE 2021). Rapporterna beskriver bl.a. utvecklingen av arbetslösa och sysselsatta per bransch och region, lönesummor, samt utvecklingen av antalet personer som omfattas av stöd till korttidsarbete. The situation room samarbetar med Vesa Vihriälä's grupp som analyserar de långsiktiga ekonomiska effekterna av pandemin, se ovan.

<https://www.helsinkigse.fi/corona/situation-room-report-15-4-2021-latest-developments-in-the-labor-market-households-and-firms/>

4.3 Norge

Den norska regeringen beslutade i april 2020 att tillsätta en oberoende corona-kommission för att få en grundlig genomgång av de norska myndigheternas hantering av covid-19 pandemin. Den norska corona-kommissionens arbete är inriktat på att titta på samhällets åtgärder för att hantera smittspridningen. Kommissionens arbete har inte

---

⁶ VATT-institute är ett statligt forskningsinstitut som påminner om Tillväxtanalys. VATT arbetar med utvärdering av ekonomisk politik och stöd i politikutformning. VATT har ca 50 anställda och finns lokaliserade vid universitetscampus i Helsingfors tillsammans med Helsinki GSE.

specifikt omfattat analyser eller utvärderingar av de ekonomiska stöden riktade till näringslivet. Kommissionen redovisade sin slutrapport i april 2021.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2021-6/id2844388/>

Däremot tillsatte den norska regeringen i maj 2020 en expertgrupp som fick i uppgift att analysera vad corona-pandemin kan innebära för värdeskapning, produktion, sysselsättning och välfärd för den norska ekonomin fram till 2025. Expertgruppen lämnade sin slutrapport i mars 2021 och rapporten är ute på remiss fram till juni 2021.

<https://www.norgemot2025.no/>

I slutrapporten lyfter expertgruppen bland annat att krisen förväntas slå igenom ojämnt för olika grupper av individer när det gäller sysselsättning. Det gäller särskilt för unga personer som kan hamna utanför arbetsmarknaden. Expertgruppen pekar också på att alla arbetsplatser som försvunnit under krisen inte kommer att komma tillbaka. Den ekonomiska politiken behöver skapa förutsättningar för förnyelse och tillväxt i ekonomin vilket också innebär omstrukturering eller avveckling av verksamhet som har förlorat sin lönsamhet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2021-4/id2841052/>

Expertgruppen lyfte i delrapport 2 (den 12 februari 2021) betydelsen av att regeringen bör planera för en snabb avveckling av stöden för att undvika att dessa bromsar omställningen i ekonomin. När restriktionerna för minskad smittspridning kan avvecklas måste den ekonomiska politiken snabbt normaliseras. Delrapporten lyfter särskilt fram betydelsen av att unga, och andra grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden, snabbt kan komma tillbaka i arbete.

<https://www.norgemot2025.no/files/2021/02/Norge-mot-2025-rapport-feb-2021.pdf>

4.4 Danmark

Expertgrupp för rekommendationer om utfasning av stöd

Den danska regeringen har tillsatt en expertgrupp med uppdrag att komma med rekommendationer kring utfasning av stödpaketet med start 1 juni 2021, i samband med den väntade återöppningen av ekonomin.⁷ Expertgruppen presenterade sin rapport den 3 maj 2021.

Expertgruppen rekommenderar att existerande stödordningar upphör i sin nuvarande form från 1 juli 2021. Samtidigt föreslås att det införs nya stödmöjligheter efter 1 juli 2021 som riktas till särskilt utsatta verksamheter medan tvångsstängda verksamheter fortsätter. Expertgruppen bedömer att det inte är möjligt att basera nya stödordningar efter 1 juli 2021 på bransch. Gruppen lägger stor vikt vid att de nya stöden utformas på ett administrativt enkelt sätt, såsom att verksamheter ska ha haft ett visst omsättningstapp jämfört med en referensperiod.

<https://fm.dk/media/18778/rapport-fra-den-oekonomiske-ekspertgrupe-vedroerende-udfasning-af-hjaelpepakker-ii.pdf>

---

⁷ <https://fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/marts/ekspertgrupe-skal-vejlede-om-udfasning-af-hjaelpepakker/>

De Økonomiske råd

I Danmark bildades "De Økonomiske råd" 1962 som har till uppgift att följa landets ekonomiska utveckling och belysa långsiktiga utvecklingsperspektiv, samt bidra till att samordna olika ekonomiska intressen. De Økonomiske Råd består av *Det Økonomiske Råd* och *Det Miljøøkonomiske Råd*. De två råden leds av ett gemensamt ordförandeskap som i dagligt tal kallas "de økonomiske vismænd". Rådet består av ca 25 medlemmar och leds av ett ordförandeskap som utövas av fyra professorer.

Rådets medlemmar består bland annat av Finansministeriet, Ehrvervsministeriet (motsvarar ungefär Näringsdepartementet), Danmarks nationalbank, kommunala organisationer, arbetsmarknadens parter, samt oberoende ekonomer. Rådet har ett sekretariat med ca 30 anställda.

Rådet har utkommit med två rapporter som analyserar ekonomiska stöd under coronapandemin. I en rapport diskuteras de ekonomiska stöden mot bakgrund av Danmarks ekonomiska utveckling efter 2020. Rådet tar upp tre principiella svårigheter med stöden: Den första svårigheten handlar om att stöd ges både till livskraftiga och icke livskraftiga företag under krisen, vilket riskerar att bromsa strukturomvandlingen. Den andra svårigheten är att stöd riktas till befintliga företag vilket kan försvåra för nya företag att etablera sig. Den tredje svårigheten är att stödpaketet är ekonomiskt omfattande vilket försvagar de offentliga finanserna.

https://dors.dk/files/media/rapporter/2020/e20/endelig_rapport/e20_dansk_oekonomi_eraar_2020_web.pdf

Rådet har också analyserat vad corona-pandemin kan innebära för Danmarks långsiktiga produktivitet utveckling.

https://dors.dk/files/media/rapporter/2021/p21/p21_endelig/produktivitet_2021_web.pdf

Expertgrupp för att utvärdera hur regeringen hanterade coronapandemin

Det danska Folketinget beslutade i juni 2020 att tillsätta en expertgrupp för att utvärdera hur regeringen hanterade coronapandemins första fas. Expertgruppens uppdrag är att analysera tidsperioden januari till april 2020 när det danska samhället gick från nedstängning till gradvis återöppnande. Folketinget understryker att syftet med tillsättandet av expertgruppen inte är att söka politiskt ansvar, utan syftet är att dra lärdomar från krishantering och på så sätt skapa bättre förutsättningar att hantera kommande kriser bättre. Expertgruppen lämnade sin rapport i januari 2021. Rapporten fokuserar på hur den danska regeringen hanterat själva smittspridningen av covid-19.

https://www.ft.dk/da/aktuelt/nyheder/2021/01/udredning-om-covid_19

Reflektioner

Vår kartläggning pekar på några frågor av särskilt intresse i den akademiska litteraturen.

Allmänt förs en diskussion om hur en lämplig avvägning kan göras för att undvika att stöden bidrar till att bromsa upp en nödvändig strukturomvandling. Avvägningen kan vara svår att hantera. Det handlar dels om hur stödgivningen kan riktas mot livskraftiga företag och inte till företag utan förutsättningar att överleva efter coronapandemin. I praktisk mening är det en utmanande uppgift, särskilt med tanke på omfattningen av stöden och krav på snabb utbetalning. Avvägningen handlar också om hur länge stöden bör ges och vilken exitstrategi som länderna bör välja.

Vi ser också diskussioner om vad en ökad skuldsättning hos företagen kan innebära på längre sikt för företagens överlevnad och för återhämtningen av ekonomin. Det kan handla om kommande svårigheter för företag som i grunden är livskraftiga men som under pandemin dragit på sig en överskuldsättning. En eventuell kommande konkursvåg medför att återhämtningen i ekonomin skjuts upp, eller försvagas. Av den anledningen diskuterar några artiklar behov av policyåtgärder för att "platta till" insolvenskurvan genom att se till att livskraftiga företag har tillgång till kapital. Samtidigt finns det analyser som pekar på att det finns tecken på att stöden varit för generösa. Antalet konkurser var lägre 2020 än 2019 i många länder.

Analyserna i kartläggningen utgår i allmänhet från att det behövs omfattande nationella stöd för att hantera konsekvenserna av krisen. Vissa analyser argumenterar för att det finns behov av ytterligare stöd för vissa utsatta företag och branscher. En av analyserna intar en något mer kritisk hållning där författarna argumenterar för att det nu behövs nationella åtgärder för att konsolidera de offentliga finanserna, snarare än ytterligare stöd. I den analysen varnar författarna för riskerna med kraftigt urholkade offentliga finanser som längre fram kan bromsa en ekonomisk tillväxt.

Kartläggningen visar att vi befinner oss i ett för tidigt läge för att det ska vara möjligt att utvärdera effekter av stöden. Samtidigt finns intressanta metodansatser att använda en ny typ av data som kan användas i tidiga analyser och utvärderingar av stöd. Det handlar om data som finns tillgänglig i realtid i form av information från konsumenters korttransaktioner. Den typen av utvärderingar kan tjäna syftet att ge tidiga indikationer på effekter av olika typer av policyåtgärder. De kan dock inte ersätta mer robusta effektutvärderingar med kontrollgrupper genomförda med hjälp av registerdata.

Referenser

- Andersson, T M et al. (2021) *Rapport från den ekonomiska expertgruppen rörande udfasning af hjælpepakke II*.
- Bai, J et al. (2021) "Digital resilience: How work from home feasibility affects firm performance. NBER working paper series". Working paper 28588. National bureau economic research. Cambridge.
- Bauer, A. and Craig, R. and Garrido, José and Kang, Kenneth and Kashiwase, Kenichiro and Kim, S. and Liu, Yan and Rafiq, Sohrab, "Flattening the Insolvency Curve: Promoting Corporate Restructuring in Asia and the Pacific in the Post-C19 Recovery" (January 2021). IMF Working Paper No. 2021/016, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3799608>
- Bennedsen, M., Larsen, B., Schmutte, I., & Scur, D. (2020). *Preserving Job Matches during the COVID-19 Pandemic: Firm-level evidence on the Role of Government Aid*. Global Labor Organization (GLO). GLO Discussion Paper No. 588 Occasional Paper / Centre for Economic Performance No. 51 <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.15337.11366>
- Brühlhart, M., Lalive, R., Lehmann, T. et al. "COVID-19 financial support to small businesses in Switzerland: evaluation and outlook". *Swiss J Economics Statistics* **156**, 15 (2020). <https://doi.org/10.1186/s41937-020-00060-y>
- Chetty, R et al. (2020) How did covid-19 and stabilization policies affect spending and employment? A new real-time economic tracker based on private sector data. NBER working paper no. 27431, June 2020. Revised November 2020.
- Cirera, X et al. (2021) "Policies to Support Businesses through the COVID-19 Shock: A Firm Level Perspective". Policy Research Working Paper 950. World bank group.
- De Økonomiske råd (2021) *Produktiviteten 2021*. Rapport fra produktivitetsrådet.
- De Økonomiske råd (2020) *Dansk Økonomi efterår 2020*. Rapport fra formandskapet.
- Demary, M. (2021). "Will COVID-19 Cause Insolvencies, Zombification or Debt Deleveraging?" Institut der Deutschen Wirtschaft. Köln
- Demmou, L., et al. (2021), "Insolvency and debt overhang following the COVID-19 outbreak: Assessment of risks and policy responses", *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1651, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/747a8226-en>.
- Dörr, Julian Oliver and Murmann, Simona and Licht, Georg (2021). "The COVID-19 Insolvency Gap: First-Round Effects of Policy Responses on SMEs". ZEW - Centre for European Economic Research Discussion Paper No. 21-018, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3805600> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3805600>
- The European Economic Advisory Group (EEAG (2021). "Beyond the Coronavirus Crisis: Investing for a viable future". Report on the European economy. Vol. 20. CESifo, Munich.
- Finanspolitiska rådet (2021) Svensk finanspolitik. *Finanspolitiska rådets rapport 2021*.

Folketinget (2021) *Håndteringen af covid-19 i foråret 2020*. Rapport afgivet av den af Folketingets udvalg for forretningsordenen nedsatte utredningsgruppe vedr. Håndteringen af covid-19.

Finska regeringen, Finansministeriet (2020) *Slutrapport från arbetsgruppen som utrett utnyttjandet av material från den offentliga förvaltningen*.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162305> [Hämtad 2021-04-29]

Helsinki graduate school of economic (2021). Situation room report 15.4.2021 – “latest developments in the labor market, households and firms”.

<https://www.helsinki.fi/corona/situation-room-report-15-4-2021-latest-developments-in-the-labor-market-households-and-firms/> Hämtad [2021-04-19]

Ebeke, C, et al. (2021) “Corporate liquidity and solvency in Europe during covid-19: The role of policies”. IMF working paper, WP/21/56. <https://fondazionecerm.it/wp-content/uploads/2021/03/IMF-Corporate-Liquidity-and-Solvency-in-Europe-during-COVID-19.pdf> [Hämtad 2021-05-03].

IZA Institute of labor economics (2021) “The second phase of the crisis”. IZA Covid-19 crisis response monitoring. IZA research report no. 105.

Kulturanalys (2021) *En översyn av pandemins effekter inom kulturområdet*. Delredovisning 2021-04-15. Göteborg. Kulturanalys.

Makin, A J, Layton, A (2021). “The global fiscal response to COVID-19: Risks and repercussions”. *Economic analysis and policy*. Vol. 69. March 2021, Pages 340-349.

Mawani, F et al. (2021). “COVID-19 Economic Response and Recovery: A Rapid Scoping Review”. *International journal of health services*.

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/00207314211002785> [hämtad 2021-05-12].

Norges offentlige utredninger (NOU 2021:6) *Myndighetenes håndtering av koronapandemin*. Rapport fra koronakommisjonen.

Norges offentlige utredninger (NOU 2021:4) *Norge mot 2025. Om grunnlage for verdiskaping, produksjon, sysselsättning og velferd etter pandemien*.

OECD (2021) One year of SME and entrepreneurship policy responses to COVID-19: Lessons learned to “build back better”. <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/one-year-of-sme-and-entrepreneurship-policy-responses-to-covid-19-lessons-learned-to-build-back-better-9a230220/> [Hämtad 2021-05-03].

OECD (2021), “An in-depth analysis of one year of SME and entrepreneurship policy responses to COVID-19: Lessons learned for the path to recovery”, *OECD SME and Entrepreneurship Papers*, No. 25, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6407deee-en> [hämtad 2021-05-06].

OECD (2021) “Supporting jobs and companies: A bridge to the recovery phase”. <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/supporting-jobs-and-companies-a-bridge-to-the-recovery-phase-08962553/> [hämtad 2021-05-21].

OECD (2020) "Job retention schemes during the COVID-19 lockdown and beyond". https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=135_135415-6bardplc5q&title=Job-retention-schemes-during-the-COVID-19-lockdown-and-beyond [hämtad 2021-05-21].

Regeringen (2020) Kommittédirektiv. Utvärdering av åtgärderna för att hantera utbrottet av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Dir. 2020:74.

Riksrevisionen (2021) Inledda granskningar. <https://www.riksrevisionen.se/nu-granskas/inledda-granskningar/statens-pandemistod-till-idrott-och-kultur.html> [hämtat 2021-05-03].

SOU 2020:80. *Äldreomsorgen under pandemin*. Delbetänkande av coronakommissionen. Elanders Sverige AB. Stockholm.

Tillväxtanalys (2021) *Styrmedelsmix under pandemin – våren 2021* (PM 2021:08). Tillväxtanalys, Östersund.

Utvalget Norge mot 2025 (2021). *Noen utfordringer for en balansert og baerkraftig økonomisk utvikling etter pandemien*. Inspill til perspektivmeldingen 2021 fra utvalget Norge 2025.

Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att analysera och utvärdera statens insatser för att stärka Sveriges tillväxt och näringslivsutveckling. Genom vår kunskap bidrar vi till att effektivisera, ompröva och utveckla politiken

I vårt arbete fokuserar vi på avgörande frågor för tillväxten i en öppen och kunskapsbaserad ekonomi som Sverige. Våra analyser och utvärderingar baserar sig på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Sakkunniga medarbetare, unika databaser och utvecklade samarbeten på nationell och internationell nivå är viktiga tillgångar i vårt arbete. För att göra våra kunskapsunderlag relevanta och använda för vi en kontinuerlig dialog med dem som berörs.

Tillväxtanalys finns i Östersund (huvudkontor) och Stockholm.

Den kunskap vi tar fram tillgängliggör vi på www.tillvaxtanalys.se. Anmäl dig gärna till vårt nyhetsbrev för att hålla dig uppdaterad om våra pågående och planerade analys- och utvärderingsprojekt. Du kan även följa oss på LinkedIn.

Tillväxtanalys
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010-447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
Webb: www.tillvaxtanalys.se